

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTEGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE

COMMISSION DE LA JUSTICE

dinsdag

21-05-2002

10:15 uur

mardi

21-05-2002

10:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel.: 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél.: 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax: 02/549 82 74</i>	<i>Fax: 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail: publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail: publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Samengevoegde vragen van	1
- de heer Bart Laeremans aan de minister van Justitie over "het akkoord over de jeugdsancties van 16 mei" (nr. 7251)	1
- de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "het jeugdsanctierecht" (nr. 7252)	1
- de heer Geert Bourgeois aan de minister van Justitie over "het akkoord inzake het jeugdsanctierecht" (nr. 7266)	1
<i>Sprekers: Bart Laeremans, Tony Van Parys, Geert Bourgeois, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	
 Vraag van de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "het vernietigend vonnis over sommige experten in het dossier van het college Saint-Pierre" (nr. 7255)	16
<i>Sprekers: Tony Van Parys, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	

SOMMAIRE

Questions jointes de	1
- M. Bart Laeremans au ministre de la Justice sur "l'accord du 16 mai relatif au droit sanctionnel de la jeunesse" (n° 7251)	1
- M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le droit sanctionnel de la jeunesse" (n° 7252)	1
- M. Geert Bourgeois au ministre de la Justice sur "l'accord conclu en matière de droit sanctionnel pour les jeunes" (n° 7266)	1
<i>Orateurs: Bart Laeremans, Tony Van Parys, Geert Bourgeois, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
 Question de M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le jugement accablant pour certains experts dans l'affaire du Collège Saint-Pierre" (n° 7255)	16
<i>Orateurs: Tony Van Parys, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	

COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE

COMMISSION DE LA JUSTICE

van

du

DINSDAG 21 MEI 2002

MARDI 21 MAI 2002

10:15 uur

10:15 heures

De vergadering wordt geopend om 10.22 uur door de heer Fred Erdman, voorzitter.
La séance est ouverte à 10.22 heures par M. Fred Erdman, président.

01 **Samengevoegde vragen van**

- de heer Bart Laeremans aan de minister van Justitie over "het akkoord over de jeugdsancties van 16 mei" (nr. 7251)
- de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "het jeugdsanctierecht" (nr. 7252)
- de heer Geert Bourgeois aan de minister van Justitie over "het akkoord inzake het jeugdsanctierecht" (nr. 7266)

01 **Questions jointes de**

- M. Bart Laeremans au ministre de la Justice sur "l'accord du 16 mai relatif au droit sanctionnel de la jeunesse" (n° 7251)
- M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le droit sanctionnel de la jeunesse" (n° 7252)
- M. Geert Bourgeois au ministre de la Justice sur "l'accord conclu en matière de droit sanctionnel pour les jeunes" (n° 7266)

01.01 **Bart Laeremans** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, vrijdagmorgen hoorden wij een radiojournaliste u de uiterst naïeve vraag stellen hoe het toch komt dat het zolang geduurd heeft voor u de PS en Ecolo voor uw jeugdsanctierecht wist te winnen. U hebt daar in alle ernst op geantwoord. Die journaliste had blijkbaar niet echt begrepen wat er gebeurd was. Wat wij hadden verwacht is uiteindelijk inderdaad ook gebeurd. U bent languit op de grond gaan liggen voor de voeten van de PS en Ecolo. Van uw jeugdsanctierecht blijft nauwelijks nog iets over. De totaal achterhaalde wet van 1965 blijft ons jeugdrecht domineren, net zoals de PS en Ecolo geëisd hadden. De tekst van de heer Maes die voorlag was reeds een grote toegeving aan de linkerzijde met erg beperkte mogelijkheden tot opsluiting voor de jeugdrechter – zeker als we het vergelijken met het buitenland – en met zeer veel beschermingsmechanismen. Maar vandaag blijft van die teksten nauwelijks nog iets over. Het blijft allemaal beperkt tot een opsmuk van de wet van 1965.

Een eerste punt betreft de alternatieve straffen die men nu zal kunnen opleggen door de rechter. In de praktijk gebeurde dit al, was het niet door de rechter, dan wel door de parketmagistraten.

Ten tweede, het luik over de celstraffen voor min-16 jarigen en die tot 3 jaar konden gaan, blijkt helemaal weggefallen te zijn. Precies bij de 14-, 15-jarigen was het nochtans nodig dat de rechter sterk zou kunnen ingrijpen. Dat luik is helemaal verdwenen. Ik denk hier aan de

01.01 **Bart Laeremans** (VLAAMS BLOK): L'accord conclu par le gouvernement la semaine dernière sur la réforme du droit sanctionnel de la jeunesse ne constitue, en réalité, qu'un embellissement superficiel de la loi de 1965 qui est dépassée.

Le PS et Ecolo sont parvenus à leurs fins. En fait, il n'est plus question de droit sanctionnel de la jeunesse en tant que tel: les jeunes âgés de 12 à 16 ans ne risquent plus de peines d'emprisonnement, mais uniquement des amendes, des peines de travail ou des peines alternatives, comme c'est le cas à l'heure actuelle dans la pratique; les jeunes de plus de 16 ans quant à eux seraient plus facilement dirigés vers le tribunal correctionnel.

Le ministre aurait-il perdu le

zaak Mombaerts, waar nu nog altijd geen celstraf mogelijk zal zijn.

Ten derde, de jeugdrechters krijgen ten aanzien van 16-, 17-jarigen geen bijkomende bevoegdheden. Er waren strafmogelijkheden voorzien tot 4 jaar. Nu wordt er enkel voorzien in een sneller uit handen geven. Ook daar hebben wij heel wat vragen bij omdat het uit handen geven al in ruime mate mogelijk was. Zeker bij recidiven kon dat op een vrij snelle manier, als men dat absoluut had gewild. Maar goed, als men dat wil versnellen: veel nieuwigheden brengt het in elk geval niet.

Merkwaardig ook is dat nu de 16- en 17-jarigen die op dit moment reeds uit handen gegeven zijn – zeer zware jonge criminelen – ook meteen zouden worden weggeleid uit de gevangenis om, net zoals anderen die uit handen gegeven worden – de zogenaamde lichtere gevallen – in een instelling zoals Everberg terecht te komen. Het gevolg daarvan zal zijn dat, in vergelijking met het leven in de gevangenis, het leven een heel stuk aangename zal worden en dat men ongetwijfeld een kortere periode in de cel zal zitten. Ook dit zal ervoor zorgen dat het probleem van het plaatsgebrek nog acuter zal worden.

Ten laatste stel ik vast, mijnheer de minister, dat er helemaal geen perspectief is gegeven voor bijkomende opvangplaatsen. De cijfers zijn gekend. Op dit moment zijn er in Vlaanderen en Wallonië federaal samen 200 plaatsen. In Nederland zijn er 1.500 gesloten opvangplaatsen. Daar is eigenlijk geen vergelijking mogelijk. De jeugdrechters hebben onmiddellijk heel kritisch gereageerd en gezegd dat ze net geconfronteerd zijn met 13 Roemeense jongeren die tegen zichzelf en tegen anderen moesten worden beschermd, die systematisch tientallen parkeerometers openbraken en dergelijke. We hebben geen plaats. Dat blijft het grote acute probleem en op dat vlak wordt er geen enkel perspectief aangereikt. Er is zelfs op dit vlak onenigheid binnen de regering. De ene zegt dat er nog een instelling zoals Everberg bijkomt, de Franstaligen ontkennen dit meteen. Ook daar is verwarring.

Mijnheer de minister, het lijkt wel of u stilaan uw voeling met de realiteit aan het verliezen bent. We zien wat er in de Nieuwstraat recent is gebeurd met jeugdbendes die op klaarlichte dag op mekaar begonnen te schieten; we zien dat 86 bendes de straten van Brussel terroriseren; we zien dat afgelopen weekend Afrikaanse bendes in het Paleis voor Schone Kunsten, de cultuurtempel van Brussel, met mekaar tot bloedens toe op de vuist zijn gegaan. Het ging om 25 jongeren die mekaar zeer zwaar te lijf zijn gegaan. Dit is de realiteit. Er wordt niets gedaan om deze situatie te verhelpen en in een massale plaatsing van criminele jongeren te voorzien.

Mijnheer de minister, dit is geen compromis meer, maar wel de totale afgang van Verwilghen die nu helemaal heeft bewezen dat hij geen ruggengraat heeft. Het is ook het bewijs dat de Parti Socialiste en Ecolo meer dan ooit het justitiebeleid bepalen waardoor wij een eiland van laksheid blijven. In de buurlanden is de wetgeving al jaren geleden verstrakt en verstrengd. Wij doen evenwel het tegenovergestelde. Wij geven geen enkel signaal in de goede richting. Het is duidelijk dat de VLD ook in dit dossier geen verschil kan maken. In Vlaanderen zijn wij daardoor gebonden door achterhaalde visies in Wallonië. Dit is de zoveelste reden om Justitie

contact avec la réalité, lorsqu'on voit à quel point les comportements criminels des bandes de jeunes ont pris de l'ampleur? Les pays voisins ont décidé de ne plus prendre de risques et ont renforcé le droit sanctionnel de la jeunesse en l'adaptant à la réalité.

Qu'en est-il de M. Maes qui a préparé au cabinet de M. Verwilghen la réforme du droit sanctionnel de la jeunesse et qui est tourné en dérision par cette version édulcorée de son projet original? Rejoindra-t-il le rang des collaborateurs de M. Verwilghen à qui ce dernier tourne le dos?

Pourquoi des peines d'emprisonnement ne sont-elles pas prévues pour les jeunes de moins de 16 ans? Sera-t-il encore question pour eux d'aller au centre pour mineurs d'Everberg, excepté les cas de détention préventive? Rien n'est par ailleurs prévu en ce qui concerne l'aménagement de lieux de détention supplémentaires.

Pourquoi les juges de la jeunesse n'ont-ils pas la possibilité de prononcer eux-mêmes des peines d'emprisonnement?

Quelles sont les peines spécifiques maximales encourues par les jeunes?

La nouvelle réglementation signifie-t-elle que les jeunes criminels graves qui pourront désormais faire l'objet d'un "dessaisissement" ne pourront plus être enfermés dans une véritable prison?

Jusqu'à quel âge un jeune peut-il être enfermé dans une institution fédérale pour la jeunesse? Combien de cellules supplémentaires vont-elles être construites?

in dit land te splitsen.

Ik had u ten slotte een aantal vragen willen stellen. Ten eerste, wat is het lot van de heer Maes die alle teksten had opgesteld en die nu helemaal in de wind werd gezet? Die man heeft zo lang aan die teksten gewerkt en zo hard zijn best gedaan maar hij wordt nu het slachtoffer van dit débacle. Blijft hij op uw kabinet of zal hij zoals zo velen de eer aan zichzelf houden en ontgoocheld weggaan?

Ten tweede, waarom wordt er – in tegenstelling tot de aanvankelijke plannen – niet in opsluitings sancties voorzien voor –16-jarigen? Zullen zij nog op enige wijze in Everberg terecht kunnen behalve via de “Everberg-wet”? Ik heb zelfs begrepen dat een deel van het akkoord betekent dat die tijdelijke “Everberg-wet” zou vervallen.

Ten derde, op welke wijze zal de uithandengeving worden vergemakkelijkt? Waarom geeft men aan de jeugdrechters zelf niet de mogelijkheid om in opsluitings sancties te voorzien zodat van hen toch ook enige dreiging kan uitgaan? Op die manier zou men niet met een gerust gemoed naar de jeugdrechter stappen zoals nu wel het geval is omdat men weet dat zij geen zware straffen kunnen vellen.

Ten vierde, welk soort sancties kan er ten aanzien van deze jongeren, die uit handen werden gegeven, worden getroffen? Zijn er al dan niet specifieke maximumstraffen?

Ten vijfde, betekent de nieuwe regeling ook dat de zware criminele jongeren, die vandaag uit handen worden gegeven, niet langer in de echte gevangenis terecht kunnen zoals dit vandaag nog altijd het geval is? Ik meen trouwens dat dit terecht gebeurt want het gaat om zeer zware gevallen van hold-ups, bankovervallen, enzovoort. Sommige zijn echte multi-recidivisten en deze jongeren van 17 jaar zijn vaak meer volwassen dan brave generatiegenoten van 19 of 20 jaar.

Ten zesde, tot welke leeftijd kan men in de federale jeugdinstellingen worden opgesloten? Hoeveel extra cellen moeten er bijkomen? Ook op dit vlak is er onduidelijkheid en is er sprake van tweespalt in de regering.

01.02 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, vrijdag waren er heel euforische berichten over het akkoord dat in het kernkabinet tot stand kwam. Ik heb dit akkoord dit weekend eens vergeleken met het voorontwerp van wet van de minister van Justitie houdende antwoorden op delinquent gedrag door minderjarigen. Het resultaat van deze vergelijking leidt tot de conclusie dat het ontwerp inzake jeugdcriminaliteit van de minister van Justitie in het akkoord van het kernkabinet volledig werd opzijgeschoven. Dit voorontwerp werd zelfs helemaal verloochend. Ik toon dit met twee elementen aan.

Dit is, ten eerste, in de grondbeginselen te zien. In het akkoord van het kernkabinet blijft de jeugdbeschermingswet van 1965 behouden en blijft men dus van het beschermingsmodel uitgaan. Als men het voorontwerp van de minister van Justitie bekijkt, stelt men vast dat het beschermingsmodel daar volledig wordt verlaten. Ik citeer uit de memorie van toelichting waarin de minister het over het beschermingsmodel heeft: “Het kan immers niet dat een model

01.02 Tony Van Parys (CD&V): Si je compare l'accord obtenu au sein du cabinet restreint et l'avant-projet de loi du ministre sur le droit sanctionnel de la jeunesse, je constate que l'accord diffère fondamentalement de l'avant-projet.

Tout d'abord, il s'en écarte en ce qui concerne les principes de base: la loi de 1965 et le modèle de protection sont maintenus dans l'accord du cabinet restreint alors que, dans son avant-projet, le ministre abandonne définitivement ce modèle. Le projet du ministre prévoit de soustraire les mineurs

dicteert dat alle aandacht alleen naar de resocialisatie van de dader gaat". Vanuit deze filosofie wordt in het ontwerp van de minister van Justitie de minderjarige die een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd uit de wet van 1965 gelicht. Het basisidee van de bescherming geldt dus niet meer voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Er staat ook dat er een eigen jeugdsanctierecht moet komen waarin de zogenaamde uitgebreide jeugdrechtbank de bevoegdheid krijgt, niet alleen om maatregelen te nemen, maar ook om sancties en straffen uit te spreken. Dat is een heel belangrijk uitgangspunt dat in het ontwerp is opgenomen. In de wet van 1965 blijven trouwens alleen nog de problematische opvoedingssituaties over.

In de Franstalige pers heeft men het goed begrepen. Ik citeer twee bronnen in de Franstalige pers. De ene bron heeft het over exit le projet Verwilghen. Nicole Maréchal – ons wel bekend – zegt het volgende:

"L'accord est une victoire puisque le gouvernement de la Communauté française tenait à conserver la loi de 1965 comme base de travail."

Men heeft dus de grondbeginselen van het ontwerp van de minister van Justitie helemaal verlaten door de wet van 1965 en het beschermingsmodel als uitgangspunt te behouden. Wat meer is, in het ontwerp van de minister van Justitie had men de uithandengeving – wat nu de doorverwijzing wordt – maximaal beperkt vanuit de gedachte dat het de jeugdrechtbank toekwam om sancties en straffen uit te spreken en niet de rechtbanken van gemeenrecht. Ik spreek over de correctionele rechtbanken en het hof van assisen. Slechts zeer uitzonderlijk kon men tot de uithandengeving overgaan. In het akkoord dat in het kernkabinet is bereikt, wordt – precies tegengesteld aan deze visie – gezegd dat men vanaf 16 jaar tot doorverwijzing naar de correctionele rechtbank en het hof van assisen kan overgaan. De doorverwijzing of de uithandengeving wordt dus dermate uitgebreid dat het akkoord volledig tegengesteld is aan hetgeen in het ontwerp van de minister van Justitie werd neergeschreven.

Wat staat er wel in het akkoord? In het akkoord vinden we de letterlijke vertaling van de nota van de PS terug, die ik dit weekeinde heb nagelezen. Ik spreek over de nota "vers une réforme de la loi du 8 avril 1965, relative à la protection de la jeunesse". In die nota staan twee gedachten centraal. Ik citeer: "Augmenter et diversifier la panoplie des mesures mises à la disposition des juridictions de la jeunesse". Collega's, in het akkoord lees ik de letterlijke vertaling van deze zin. Ik citeer: "Modernisering van de wet van 1965 door de invoering van de mogelijkheid voor de jeugdrechter om bijkomende maatregelen op te leggen". Ik citeer de tweede grote richtlijn in de nota van de PS: "L'adaptation du dessaisissement des mineurs délinquants vers les juridictions ordinaires". In het akkoord dat is totstandgekomen, vind ik de letterlijke vertaling hiervan terug. Ik citeer: "Dit ontwerp zal de jeugdrechtbank de mogelijkheid geven van doorverwijzing naar de correctionele rechtbank en het hof van assisen". Waar het ontwerp Verwilghen-Maes in zijn grondbeginselen en zijn nieuwe structuur volledig wordt verlaten, neemt de regering in het akkoord letterlijk de twee basisgegevens van de nota van de PS over. Dan is er natuurlijk nog het toetje, mijnheer de voorzitter. Als

qui se sont rendus coupables d'un délit à la loi de 1965 pour pouvoir leur imposer des sanctions en vertu du droit sanctionnel de la jeunesse.

La presse francophone a parfaitement compris que le ministre n'a pas pu imposer ses vues. Dans son projet, le dessaisissement est limité au maximum parce qu'il incomberait au Tribunal de la jeunesse d'imposer des peines et des sanctions. Le dessaisissement est au contraire élargi dans l'accord actuel qui reproduit textuellement la note du PS en mettant l'accent sur deux points: la modernisation de la loi de 1965 et la possibilité de renvoi devant le tribunal correctionnel et la cour d'assises. Le résultat est donc particulièrement décevant. Le projet du ministre était très négatif à propos du modèle de protection et du dessaisissement. L'accord actuel maintient le modèle de protection et le dessaisissement est étendu. Le droit sanctionnel de la jeunesse et les idées novatrices qui l'accompagnaient sont enterrés. Les rapports de force au sein du gouvernement apparaissent très clairement.

derde grote punt neemt het kernkabinet in het akkoord het wetsvoorstel over van de heer Erdman, voorzitter van de commissie voor de Justitie van de SP.A.

(...)

Ik dacht dat er een wetsvoorstel was van de voorzitter van onze commissie, als ik mij niet vergis. Ik probeer de initiatieven van de voorzitter van de commissie goed te lezen. Mijnheer de voorzitter, u zult mij tegenspreken als het onjuist is, maar ik had de indruk dat het desbetreffende element perfect wordt overgenomen in het akkoord.

Mijnheer de minister, ik moet u zeggen dat het resultaat bijzonder ontgoocheland is. Dat wil ik aantonen met een citaat uit uw voorontwerp van wet dat mee tot stand is gekomen met de heer Maes. Ik nodig u uit daar toch even naar te luisteren. Op bladzijde 5 van de memorie van toelichting zegt u namelijk het volgende: "Het beschermingsmodel heeft ontgoocheld, niet alleen wegens de dubbelzinnigheid in zijn doelstellingen, de oneerlijkheid van zijn voorstelling, het discretionaire van de gegeven bevoegdheden met verminderde rechtswaarborgen. Het geeft ook blijk van onmacht tegenover persisterende delinquenten waardoor uitzonderingen nodig worden geacht zoals de uithandengeving". Hier staat dus, ten eerste, dat het beschermingsmodel afgedaan heeft en, ten tweede, dat de uithandengeving een derivatie is van dat beschermingsmodel.

In het akkoord dat tot stand gekomen is, wordt het beschermingsmodel echter gehandhaafd en wordt de verwijzing of uithandengeving uitgebreid. Het akkoord moet voor de adviseur van de minister van Justitie de grootste ontgoocheling uit zijn loopbaan zijn. Ik begrijp werkelijk niet dat men het aangedurfd heeft om vrijdag in de media de indruk te geven dat het jeugdsanctierecht nog standhield. Het jeugdsanctierecht is begraven, tegelijk met de verschillende initiatieven erin om een antwoord te bieden op het delinquent gedrag van jongeren. Het is dus wel duidelijk hoe de machtsverhoudingen liggen in de regering. Zoals het in de Franstalige pers stond: "L'axe rouge-vert a gagné".

Dat is er, naar mijn aanvoelen, gebeurd in de nacht van donderdag op vrijdag, of was het de nacht van woensdag op donderdag? Mijnheer de voorzitter, de nachten zijn moeilijk uit elkaar te houden wanneer wij hier in het Parlement op onooglijke uren moeten of mogen vergaderen.

De **voorzitter**: Mijnheer Bourgeois, ik stel voor dat u uw vragen gewoon opgeeft. Nadien kunt u er in de repliek op inpikken.

01.03 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik dank u dat ik het op die manier mag doen.

Mijnheer de minister, ik zal geen verdere toelichting geven bij de vraag. U hebt ze kunnen lezen. Mijn eerste vraag is wat het akkoord inhoudt.

Concreet denk ik dan aan de sancties voor jongeren van minder dan 16 jaar, de mogelijkheid van gevangenisstraf. Hoe ziet u de versoepeling van de uithandengeving, de eis van de PS?

01.03 Geert Bourgeois (VU&ID): Quelle est la portée de cet accord? Comment le ministre perçoit-il l'assouplissement de la procédure de dessaisissement? Cet accord rejoint-il la position du ministre en matière de droit sanctionnel de la jeunesse? Quels moyens et institutions le ministre prévoit-il en plus? Quel calendrier le ministre souhaite-il respecter

Ten tweede, waarom bent u afgestapt van uw visie op het jeugdsanctierecht?

concernant les trois projets remplaçant son avant-projet initial?

Ten derde, in welke bijkomende middelen voorziet u? We hebben de publieke discussie tussen mevrouw Onkelinx en u kunnen lezen. Mevrouw Onkelinx zegt dat er geen bijkomende gesloten instellingen komen en dat het tot Everberg beperkt blijft.

Ten vierde, wat is de nieuwe timing die u voor ogen houdt? U bent een jaar bezig aan uw voorontwerp. Dat wordt nu volledig opzijgeschoven en er komen drie ontwerpen in de plaats.

01.04 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik zou eerst willen teruggrijpen naar het regeerakkoord. In het regeerakkoord werd niet gesproken over het feit dat men een andere vorm van jeugdrecht zou invoeren. De enige passus die in het regeerakkoord terug te vinden is onder het hoofdstuk nieuwe strafuitvoering en gevangenisbeleid luidt als volgt, ik citeer: "Tenslotte zullen in samenwerking met de Gemeenschappen bijkomende plaatsen in gesloten en halfopen centra worden gecreëerd voor zwaar recidiverende jonge delinquenten die de openbare orde ernstige verstoren." Dit is de enige zin die daarin voorkomt.

Ik kan niet ontkennen dat de problematiek rond het jeugdrecht een problematiek is die al geruime tijd de aandacht trekt. Reeds zowat 20 jaar gaan stemmen op bij de actoren in het jeugdrecht om de wet van 1965 aan te passen. Een tweede vaststelling is dat men in de periode 1990 tot 1995 een commissie heeft gelast onder leiding van advocaat-generaal Cornelis om een heus jeugdsanctierecht uit te bouwen. Die commissie heeft ten tijde van een vorige legislatuur haar rapport ingediend. Ik vind de huidige kritieken moeilijk aanvaardbaar want drie opeenvolgende ministers van Justitie van christen-democratische origine zijn er niet in geslaagd om de inhoud van dit rapport om te zetten in wetgeving. C'est le ton qui fait la chanson, in dit soort omstandigheden.

Het verschil tussen wat nu op tafel ligt en het werk dat onder mijn verantwoordelijkheid op mijn kabinet werd gemaakt, is het volgende. Ik ben steeds uitgegaan van een zo breed mogelijke herdenking van het jeugdrecht waarbij ik mij niet uitsluitend op één poot heb vastgepind. Ik heb dit niet met de beschermingspoot, de begeleidingspoot, de sanctionerende of de responsabiliserende poot gedaan. Ik heb enkel gezegd dat een aanpak zo multidisciplinair mogelijk moet worden gemaakt. Men moet volgens mij aan de jeugdrechter instrumenten geven die hem in staat stellen om in elke omstandigheid een antwoord te formuleren op het delinquent gedrag van een minderjarige. Het voorontwerp werd in die filosofie opgesteld.

In de discussie is gebleken dat sommigen zich afvragen waar het jeugdbeschermingsrecht van 1965 heeft gefaald. Mijnheer de voorzitter, op zo'n moment zal men altijd terechtkomen bij het feit dat jeugdrechters in bepaalde omstandigheden niet de mogelijkheid hebben om te straffen. Deze sancties kunnen overigens verschillende vormen aannemen want een sanctie is niet per definitie de boete of de opsluiting in de gevangenis. De sanctie kan ook een alternatief zijn, gaande van werken in het algemeen belang over een herstelbemiddeling of een mediatie. Dit zijn allemaal elementen

01.04 **Marc Verwilghen**, ministre: Depuis longtemps, des voix s'élèvent pour réclamer la modernisation de la loi de 1965. Au cours de la période 1990-1995, une commission spécialisée, dirigée par M. Cornelis, s'en était déjà occupée. Elle a présenté les conclusions de ses travaux dans un rapport. Je souligne que ce rapport avait déjà été déposé sous la législature précédente et que trois ministres de la Justice démocrates chrétiens successifs n'ont pas réussi à transposer ces conclusions en une réforme de la législation!

Depuis le début, je suis partisan d'une réforme aussi large que possible qui ne se limite pas à un volet spécifique mais permet au juge de la jeunesse de suivre une approche multidisciplinaire.

On demande toujours pourquoi la loi relative à la protection de la jeunesse de 1965 est un échec. Et de constater que les juges de la jeunesse ne peuvent imposer de sanctions. Et quand je parle de sanctions, je songe aux amendes et aux peines privatives de liberté mais aussi à toute la gamme des peines de substitution.

Dans 80 % des cas, la loi relative à la protection de la jeunesse suffit. Le juge de la jeunesse n'apporte pas de réponse dans deux cas seulement: les multirécidivistes et un noyau dur de jeunes qui n'hésitent pas à faire usage de violence. Je n'abandonne dès lors pas la piste de la protection de la jeunesse. Je

waarover de jeugdrechters niet beschikken. Het zijn deze lacunes waarop zij ons voortdurend attent maken. Sommige jeugdrechters trachten dan een pretoriaanse oplossing te zoeken maar het Hof van Cassatie heeft terzake een aantal vrij duidelijke arresten geveld.

Daarin werd een en ander vrij duidelijk beschreven.

Dit neemt niet weg, ik blijf het herhalen, dat ik liefst had gewerkt met de tekst die de mijne was. Ik heb enkel gezegd dat ik die tekst niet beschouwde in het licht van "mijn kind, schoon kind" of dat de tekst onvatbaar zou zijn voor enige wijziging. Bij analyse blijkt immers dat het jeugdrecht dat wij kennen naar het model van 1965 en de jeugdbescherming voor het overgrote deel of 80% van de gevallen wel voldoet. Het is alleen niet afdoende voor multirecidivisten of voor jongeren van de harde kern die het geweld niet schuwen of die dus voortdurend bezig zijn, niet enkel met het plegen van zwaardere feiten, maar die ook al op jongere leeftijd beginnen met telkens harder geweld. Daar is geen antwoord op vanwege de jeugdrechter. Dat was het voordeel van het in de kern gevoerde debat: alle partijen voelen aan dat men iets meer nodig heeft naast de jeugdbescherming van 1965, waarvan men het goede moet blijven behouden. Ik heb dat ook in mijn tekst geschreven. Trouwens, ik geef het jeugdbeschermingsrecht en de jeugdbeschermingspiste niet op. Wel heb ik er een aantal andere aan toegevoegd in een globale filosofie.

Tegenover de poot om strafrechtelijk harder op te treden staat een aantal grondrechten die moeten worden erkend en gerespecteerd. U kent de Everberg-wet: men is er daarmee beter aan toe inzake het beschermen van de belangen van de minderjarige die een feit heeft gepleegd dan met de wet uit 1965. Verder heb ik er altijd de nadruk op gelegd dat men zo nauw mogelijk diende aan te sluiten bij twee internationale verdragen over deze materie: het verdrag van Peking en het verdrag van Havana. Men heeft daarin telkens gezegd welke rechten aan minderjarigen moeten worden toegekend en hoe men dat best organiseert.

Dat is het concept zoals ik het heb ontwikkeld, maar er is dan een symbolendiscussie ontstaan. Die ging gewoon over het feit dat men de piste van 1965 niet wilde verlaten, omdat dit een signaal zou zijn dat men niet meer aan jeugdbescherming wilde doen. Bij grondige lezing van de ingediende teksten kon men dat onmogelijk volhouden, want voor drie vierde zijn die nog steeds afgestemd op de wet van 1965 inzake de jeugdbescherming. Daaraan heeft het absoluut niet gelegen. Men wilde daar op geen enkel moment van af, om niet de indruk te wekken dat de wet uit 1965 haar beste tijd had gehad. Ik heb nochtans altijd gezegd en ik blijf zeggen dat de wet van 1965 in een andere maatschappelijke context is gegroeid dan de huidige. Op dat ogenblik was er inderdaad een emancipatiebeweging aan de gang, ook onder de jongeren. Men had daar alleen aan gekoppeld dat zij in eerste instantie dienden te worden beschermd en dat zij het centrale punt waren wanneer maatregelen dienden te worden opgelegd. Niet de ernst van de feiten speelde een rol, niet de herhaling, maar wel dat het om een minderjarige ging en dat die in eerste instantie bescherming nodig had. Dat heeft men toen bepaald. Dat was nog de tijd waarin men redelijkerwijze mocht aannemen dat ouders toch minstens met elkaar zouden proberen de opvoeding te verschaffen die kinderen toch zouden moeten krijgen. Ondertussen is

veux seulement faire un ajout: d'abord et surtout, je tiens à souligner la nécessité de respecter une série de droits fondamentaux du mineur d'âge. Sur ce plan, j'ai cherché à établir un lien entre la protection de la jeunesse et les traités de Pékin et de La Havane.

Un débat symbolique s'est engagé. D'aucuns ne voulaient pas quitter la piste de la loi de 1965 parce qu'ils craignaient l'abandon pur et simple de la protection de la jeunesse. Lorsqu'on lit les textes, dont les trois quarts sont fondés sur cette loi, cette crainte n'est plus de mise.

Cependant, la loi de 1965 date d'une époque caractérisée par un contexte social tout différent. A l'époque, l'accent était mis sur le mineur d'âge qui devait être absolument protégé. On considérait d'abord que les deux parents exerçaient un contrôle suffisant. Entre-temps, la société a évolué et les parents disposent de moins de temps qu'auparavant pour éduquer leurs enfants. L'accord intervenu repose sur les éléments suivants: les jeunes de plus de douze ans peuvent se voir infliger des mesures supplémentaires sous la forme de peines de substitution et les jeunes âgés de seize ans ou plus peuvent être renvoyés devant le tribunal correctionnel ou la cour d'assises. Ce renvoi n'équivaut pas au dessaisissement qui requiert une procédure extrêmement lourde et est exclusivement axé sur l'intérêt du mineur d'âge. Aujourd'hui, il est également tenu compte de l'intérêt de la société.

Le gouvernement opte donc pour une combinaison de protection et de répression. Les éléments valables de la loi de 1965 sont maintenus mais sont complétés par une série d'aspects qui relèvent du droit pénal de la

de maatschappij totaal geëvolueerd. Wij hebben niet enkel een stuk responsabilisering in alle sectoren van de maatschappij tot stand zien komen, maar ook nog iets anders. Ouders in tweeverdienergezinnen hebben nu überhaupt minder tijd voor de taken die eigenlijk als kerntaken of als essentieel in een gezin werden aanzien: de opvoeding van de kinderen. Het weze gezegd dat die taak vaak op de schouders van de moeder rustte eerder dan op de schouders van de vader.

Tot daar de discussie die wij voerden.

Wat de oplossingen betreft opteerden wij voor twee belangrijke acties.

De eerste bestaat erin dat voor jongeren ouder dan twaalf jaar bijkomende maatregelen kunnen worden opgelegd via iets, mijnheer Laeremans, dat inderdaad niet bestaat. In uw hoedanigheid van jurist zei u dat het perfect mogelijk is om alternatieve straffen, boetes of herstelgerichte werken op te leggen, maar dat is niet zo. Daarvoor bestaat immers geen wettelijke grond. Jeugdrechters herhalen ook steeds dat een dergelijk instrument ontbreekt.

Ik las ook de reacties in de pers van vrijdag en vooral van zaterdag. Dat heeft echter niets te maken met euforie. Er is trouwens geen enkele reden tot euforie vermits het werk nog moet gebeuren.

Ik voeg eraan toe dat bij een eerste benadering de jeugdrechters positief reageerden omdat de wetgever eindelijk had begrepen dat voor de leeftijdscategorie van de twaalfjarigen voorheen geen middelen bestonden om buiten de normale maatregelen in te gaan, en omdat hen thans nu de nodige instrumenten hiertoe zullen worden aangereikt zodra de wet van kracht is.

Ik kom thans tot de tweede actie. Al was het niet bepaald in mijn ontwerp van tekst – dat voeg ik er voor alle duidelijkheid aan toe – toch werd geopteerd voor een verwijzing naar een correctionele rechtbank en een assisenhof. Misschien stelt u de vraag wat het verschil is tussen de uithandengeving en de doorverwijzing. Welnu, het verschil is spectaculair. Baseert men zich op de wet van 1965 voor de uithandengeving, bedenk dan eens hoeveel keer dit plaatsvindt. De uithandengeving kan slechts gebeuren door de jeugdrechter, mits bovendien een loodzware procedure en alleen in het belang van de minderjarige. Dat is het uitgangspunt.

Nu is men zover gekomen om dit niet meer als het uitgangspunt te beschouwen. Het uitgangspunt is thans het belang van de minderjarige, maar gekoppeld aan een ander belang, met name dat van de maatschappij, vertaald in een adagium waarbij wordt gesteld dat men inderdaad bestraffend moet kunnen optreden. Met andere woorden, de proportionaliteit zoals opgenomen in het verdrag van Peking zal in aanmerking worden genomen op het ogenblik dat de jeugdrechter die beslissing neemt.

Het verdere gevolg laat zich raden, met name dat zowel de correctionele rechtbank als het hof van assisen uitspraak zullen doen op basis van het strafrecht zoals het voor meerderjarigen geldt, maar dat wanneer de maatregel wordt opgelegd aan een minderjarige, deze laatste hem in een gesloten federale instelling zal ondergaan,

jeunesse.

Sa mise en oeuvre se fera concrètement sous la forme de trois projets de loi. Un premier projet modernisera la loi de 1965 sur la protection de la jeunesse pour que le juge de la jeunesse puisse appliquer des mesures supplémentaires aux mineurs d'âge de plus de douze ans. Ces mesures dépendent de la nature des faits, de la situation des jeunes et des besoins de la société.

Une attention particulière sera accordée à la médiation en réparation, aux mesures de réparation, au travail d'intérêt général et aux amendes.

Un deuxième projet de loi devra permettre le renvoi de délinquants mineurs âgés de plus de 16 ans devant le tribunal correctionnel ou la cour d'assises, l'objectif étant de garantir l'accueil des jeunes dans des institutions spécifiques encore à créer au niveau fédéral. Il ne s'agit pas de mesures de faveur, mais de l'application de la peine effective. Je ne suis, à l'heure qu'il est, pas en mesure de vous communiquer le nombre exact d'institutions supplémentaires nécessaires.

Le troisième projet de loi, enfin, introduit une circonstance aggravante s'appliquant aux majeurs qui exploitent des mineurs en les contraignant à commettre des délits et des infractions, pour ainsi se soustraire aux peines ordinaires. Ce travail législatif implique cependant une modification du Code pénal et dépasse le seul cadre du droit de la jeunesse.

L'accord conclu par le comité ministériel restreint sera soumis aux Communautés et fera l'objet d'une discussion avec ces dernières.

A l'attention de M. Laeremans, je

maar niet in de gevangenis met meerderjarigen waar hij verder dreigt te worden gecontamineerd. Daarvoor wordt met zoveel woorden in de tekst in plaats voorzien. Daarop kom ik later nog terug.

De manier waarop de zaken verliepen komt misschien wat eigenaardig over, maar het zijn de semantiek en de symboliek die sommigen ertoe brachten om een minder logische denkwijze erop na te houden, met evenwel hetzelfde resultaat, te weten een combinatie van jeugdbescherming en jeugdbestrafning. Dat is het essentiële dat voor ogen moet worden gehouden.

Vandaar dat uit het kernakkoord drie punten moeten worden aangestipt.

Ten eerste, de modernisering van de wet van 1965, via de invoering van de mogelijkheid voor de jeugdrechter om voor de minderjarige, ouder dan twaalf jaar, bijkomende maatregelen op te leggen. Belangrijk in dit verband zijn de zinnen: in functie van de natuur van de feiten, de persoonlijke toestand van de jongere en de noden van de gemeenschap. Met andere woorden, hier verlaat men duidelijk wat aan de basis lag van de wet van 1965 en wat aanleiding moet zijn tot het geven van meer armslag voor de jeugdrechter. Hierdoor kan hij herstelbemiddeling, herstellende maatregelen, dienstverlening ten bate van de gemeenschap, geldboeten en dergelijke opleggen. Ik moet u dus niet vertellen dat het corpus van de aanpassing van de wet van 1965 in grote mate – zo niet uitsluitend – zal worden gevormd door het deel van het werk dat dienaangaande op mijn kabinet is gemaakt.

Ten tweede, ik kom tot het ontwerp van wet houdende de mogelijkheid van doorverwijzing van delinquente minderjarigen. Ik citeer: “Het ontwerp zal de jeugdrechtbank de mogelijkheid geven van doorverwijzing van jeugdige delinquenten van meer dan 16 jaar oud naar de correctionele rechtbank en de hoven van assisen. Gedurende de doorverwijzingsprocedure en voor zover de omstandigheden het rechtvaardigen, mag de jongere in de speciale federale instelling geplaatst worden waar de gemeenschappen socio-educatieve begeleiding zullen verzorgen. Als er een doorverwijzing is en in het geval van vrijheidsberoving” – wel degelijk jeugdsanctierecht – “zal de rechtbank naast de klassieke straffen, namelijk de gevangenisstraf die men ondergaat, begeleidende en opvoedkundige maatregelen moeten voorzien en/of herstelbemiddeling. Speciale plaatsen zullen met dit doel toegewezen worden op het federale vlak”. Van mij mag men verklaren wat men wil. Sommigen zeggen dat het niet aan de orde is of er behalve Everberg al dan niet meer plaatsen komen. Er ging zelfs iemand van uit dat zulks niet het geval zou zijn. Ik zeg u dat men dan geen rekening houdt met de realiteit van de zaak. Dan had die zin zelfs niet in de tekst moeten staan. Als in de tekst is opgenomen dat specifieke plaatsen met dat doel op federaal vlak worden toegewezen, dan betekent het dat men op federaal niveau plaatsen zal creëren waar de minderjarigen die de straffen moeten ondergaan, de straffen ook zullen uitzitten. Dat zal op dezelfde wijze worden gestructureerd. Wij zullen geen gunstmaatregelen nemen waardoor de delinquent slechts tot een bepaalde leeftijd kan worden opgesloten, zoals het in mijn ontwerp oorspronkelijk stond. De straf, uitgesproken door de correctionele rechter of het hof van assisen, zal effectief moeten worden uitgezeten, met de tegemoetkomingen die nu ook wettelijk

dirai que M. Maes a toute liberté de mouvement. Pourquoi ne pas enfermer les jeunes de moins de 16 ans? Maintenant qu'il y a un projet, j'entends des voix critiques s'élever pour dénoncer le fait qu'il y a un projet, alors qu'auparavant, on insistait encore pour qu'un projet soit déposé. Il faut savoir ce qu'on veut.

La plupart des professeurs qualifient les peines maximales spécifiques de pas en arrière et estiment qu'elles entraîneront une déresponsabilisation du juge de la jeunesse.

Il importe que les jeunes criminels retrouvent leur liberté à un âge raisonnable, afin d'éviter qu'ils ne se transforment en bombes à retardement ambulantes.

Pour ce qui est du calendrier et des moyens supplémentaires, je fais remarquer que nous avons pris l'option des institutions spécifiques pour les jeunes délinquants. Le centre d'Everberg aura-t-il une capacité suffisante? Les juges de la jeunesse vous répondront qu'il s'agit d'un noyau dur de 200 à 300 jeunes et qu'il faudra donc prévoir une capacité plus importante. C'est évident.

Je ne suis pas maître du calendrier. Certains volets ne requièrent pas de concertation spéciale et pourront être réalisés relativement rapidement, d'autres demandent une modification du Code pénal. Il est clair que tout sera mis en œuvre pour avancer le plus vite possible.

voorhanden zijn. De jonge criminelen zullen in speciale instellingen worden opgenomen, zodat zij niet in de gevangenissen worden gecontamineerd, zoals dat de dag van vandaag het geval is.

Ten derde, ik kom tot de wijziging van het strafwetboek waardoor het feit waarbij meerderjarigen minderjarigen misbruiken om feiten te plegen, als een verzwarende omstandigheid bij de bestraffing zal worden beschouwd. Dat punt was trouwens ook in het voorontwerp van wet dat ik had gemaakt, ingeschreven. De voorzitter heeft daarop ingespeeld door op te merken dat de bepaling niet specifiek betrekking had op het jeugdrecht en dat het een hervorming van het strafrecht inhield dat desgevallend uit het voorontwerp zou kunnen worden gelicht en op die manier worden afgehandeld. Dat werk zal trouwens op zeer korte termijn klaar zijn.

Ik kom tot de vragen, mijnheer de voorzitter.

Ten eerste, mijnheer Laeremans, ik had gedacht dat u meer verrijndheid zou betonen wanneer u het had over de heer Maes. De heer Maes heeft niet gezegd dat hij weggaat. De heer Maes zal zelf in eerste instantie beslissen over zijn lot. Hij is een vrij man, die mag gaan en staan waar hij wil. Ik kan u alleen maar zeggen dat de heer Maes mij, ook in het kernkabinet, bij de werkzaamheden heeft bijgestaan. Ik denk dat al uw opmerkingen dienaangaande, die bijzonder pejoratief klinken, binnen de juiste context moeten worden geplaatst.

Waarom zijn er geen opsluitingssancties voor min-zestienjarigen gepland? De regering geeft er zich rekenschap van dat daarover – zoals met alle materies van Justitie – in onze commissie nog een hartig woordje zal worden gebakkeleid. Daar gaat de regering van uit. De wetgever zal op een bepaald ogenblik moeten zeggen wat daar nu van aan is of niet van aan is. Ik wil één ballon doorprikken. Op het ogenblik dat ik het voorontwerp van wet heb ingediend, heeft men mij achtervolgd met de uitroep dat het een schande was. Er was geen uithandengeving en we zouden de delinquenten niet kunnen bestraffen. Nu er een uithandengeving is, wordt mij gevraagd waarom er een uithandengeving wordt ingevoegd, ook al gaat het om een doorverwijzing, met heel specifieke kenmerken. Men moet weten wat men wilt. Men kan niet op het ene been staan en dan weer op het andere. De opmerkingen dienaangaande alsof ik languit plat zou gaan liggen, storen mij in het geheel niet wanneer ik zie met welk gemak men van het ene op het andere been springt.

Specifieke maximumstraffen zijn er niet voor wie een verwijzing naar de correctionele rechtbank en het hof van assisen heeft ondergaan. Dat is nu eenmaal de daaraan verbonden consequentie. Daarover heb ik toch ook gelezen dat een aantal professoren dat een stap achteruit vinden. Inderdaad, ook de heer Maes wenste dat niet omdat hij vreesde dat dit op een bepaald ogenblik tot de “deresponsabilisering” van de jeugdrechter zou leiden, ware het niet dat die maatregel pas van start kan gaan door een beslissing van de jeugdrechter. Anders gezegd, de jeugdrechter beschikt dan nog altijd over de mogelijkheden die zich opdringen.

De nieuwe regeling betekent dat zware criminelen die momenteel uit handen gegeven worden, niet langer in een echte gevangenis kunnen terechtkomen. Ik zei al dat zij in die speciale, gesloten,

federale instellingen zullen terechtkomen, waar zij hun straf zullen ondergaan. Tegelijkertijd zullen zij echter ook een sociaaleducatieve begeleiding krijgen zoals die ook in Everberg wordt gegeven. Dat is volstrekt normaal in dat soort van zaken, precies omdat wij daarmee in de strafuitvoeringsfase zijn gekomen. Wij hebben er alle belang bij om van die criminelen geen wandelende tijdbommen te maken, maar echt te investeren in de toekomst met de wetenschap dat zij, gelet op hun jeugdige leeftijd, wellicht op een relatief aanvaardbare leeftijd in vrijheid zullen komen. Wij hebben er dus alle belang bij om het nodige te doen.

Ik kom nu tot de daarbij aansluitende vragen van de collega's Van Parys en Bourgeois. Hoe zal dat verder verlopen? Welke timing is daarvoor voorzien? Wat zijn de bijkomende middelen? Eén zaak is duidelijk: als wij overgaan tot het jeugdsanctierecht en als wij de mogelijkheid scheppen om straffen te laten ondergaan, gelet op het feit dat de keuze gemaakt is om ze in specifieke instellingen van de federale overheid onder te brengen, dan is het voor mij vrij duidelijk dat Everberg vrij snel geëvalueerd moet worden. Volstaat Everberg al dan niet? Als u de ronde zou doen van de harde kern van jongeren en als u aan de jeugdrechters in dit land zou vragen hoeveel er per gerechtelijk arrondissement te vinden zijn, dan zult u zien dat u 200 tot 300 jongeren kunt ontmoeten, weliswaar niet allemaal tegelijkertijd. Volgens de prognoses die daaruit echter voortvloeien, zullen voor de 50 plaatsen te Everberg vrijwel zeker – gesteld dat zij een andere connotatie krijgen, want Everberg is nu de voorafgaande fase aan de behandeling ten gronde – meer dan de gewone middelen uitgetrokken moeten worden. Dat groeiproces zal moeten plaatsvinden. Herhaaldelijk heb ik de regering gewezen op de consequentie van de maatregel die zij trof. Ik denk niet dat dit in dovemansoren is gevallen. Trouwens, daarvoor is specifiek bepaald dat bijzondere plaatsen zouden worden gekozen.

Ik geef grif toe dat ik de timing al niet onder controle had met mijn eigen wetsontwerp. Laat dat vrij duidelijk zijn. Met dat wetsontwerp zit ik namelijk in het kader van de wetten van 1980 en 1988. Daardoor ben ik hoe dan ook verplicht – lees het advies van de Raad van State – om voorafgaandelijk overleg te plegen en tot akkoorden te komen met de gemeenschappen vooraleer ik een stap vooruit kan. Voor sommige onderdelen die nu op de tafel liggen, is geen bijzonder overleg vereist. Ik denk aan het handelen met de meerderjarigen of het deel waarbij de uithandengeving in de wet wordt geïnstalleerd. Voor de andere delen zal ik natuurlijk de wet van 1965 moeten aanpassen op basis van wat in het voorontwerp van wet werd neergeschreven. Ik kan niet toveren: ik zal dat zo snel mogelijk doen, maar u mag van mij niet het onmogelijke eisen. In de voorbije tijd heb ik al bewezen hoeveel zaken al op punt gesteld konden worden. Daarvan zien wij dagelijks de neerslag in de agendapunten die wij behandelen. Ik zal dat dus zo spoedig mogelijk doen, maar ik pin mij in dat verband niet aan een timing vast.

01.05 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. U hebt op één punt gelijk, namelijk wanneer u zegt dat er onder de opeenvolgende ministers van CVP- en PSC-signatuur niets aan gedaan is. Dat klopt, ik heb de vorige ministers daar bij herhaling over ondervraagd. Men heeft steeds van alles in het vooruitzicht gesteld, maar er is niets van gekomen. Men heeft de zaak toen op de lange baan geschoven.

01.05 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Il est exact qu'aucune mesure n'a été prise par les gouvernements auxquels ont participé le CVP et le PSC mais cela ne justifie nullement que l'on élabore une réglementation de

Mijnheer de minister, dat is echter natuurlijk geen excuus om nu een zeer slechte regeling uit te bouwen. U zegt dat uw ontwerp niet per se datgene hoeft te zijn dat als resultaat uit de bus komt en dat u niet van mening bent "mijn kind, schoon kind". Toen al hebt u uw stellingen prijsgegeven en Ecolo en de Parti Socialiste er attent op gemaakt dat er een zeer ruime onderhandelingsruimte was die op het grotendeels overnemen van hun standpunten zou kunnen neerkomen.

U zegt dat de jeugdbeschermingswet op het moment goed is voor 80% van de gevallen. In een krantenbericht van 16 mei zegt de PS daarover: "Ze werkt goed voor 90% van de gevallen. Voor de restgroep, ongeveer 10% ernstige delinquenten, heeft de PS voorstellen klaar". Dat is perfect wat er gebeurt. Dat is volmaakt in tegenspraak met wat er in de toelichtende nota bij het voorontwerp staat, stellingen waar u destijds achter hebt gestaan. U verdedigt hier vandaag zaken die u kort geleden niet verdedigde. Ik kan nog een reactie van iemand die toch wel op de hoogte is van heel de zaak, citeren: "Wij vragen al twintig jaar een nieuw jeugdrecht. Als het er dan eindelijk komt, giet het dan ook in een nieuwe wet". Dat zegt Karel Hendrickx, hoofd van de gemeenschapsinstellingen. Hij is teleurgesteld dat de wet van 1965 aangepast en niet vervangen wordt. "De wet aanpassen zal de leesbaarheid er niet op verhogen. Ik heb sterk de indruk dat dit een compromis is tussen Wallonië en Vlaanderen en zoals als altijd is dat slechter dan het origineel". Dat komt van iemand van het terrein zelf die toch wel recht van spreken heeft.

Mijnheer de minister, ik kom dan bij wat u zegt over de alternatieve sancties. De rechter kan die inderdaad officieel niet toepassen. Daarover bestaat cassatierechtspraak. Er was een algemene consensus om de rechter op dat vlak meer bevoegdheden te geven. Op dat vlak is er dus geen overwinning binnen. Dat is geen echte nieuwigheid, want de parketmagistraten pasten dat al toe in de praktijk. Wat is nu het verschil? De parketmagistraten zullen dat blijven doen. Bij een eerste, tweede, derde of vierde aanraking met het gerecht zullen de jonge criminelen een alternatieve maatregel krijgen zonder dat die als sanctie wordt opgelegd. Wanneer de rechter zelf de zaak voor zich krijgt, dan zal hij dezelfde sanctie ook nog eens kunnen opleggen. Er is hier geen stok achter de deur die zorgt voor een ernstige gradatie en die zware jonge criminelen kan aanpakken.

Mijnheer de minister, ik denk dat u onderschat hoezeer het probleem gedaald is met de leeftijd. Terwijl het vroeger om 16- of 17-jarigen ging, zijn het vandaag jongeren van 13, 14 of 15 die de straten terroriseren en die multirecidivist geworden zijn. Voor hen moet een zwaar drukkingsmiddel achter de hand worden gehouden.

U bent totaal ongeloofwaardig wanneer u zegt dat er nog altijd achterpoortjes mogelijk zijn en dat er in de commissie voor de Justitie nog gebakkeleid kan worden. Wij hebben bij tal van andere ontwerpen, zopas nog bij de euthanasiewet, gezien dat het steeds de PS is en niet de VLD die hier de regels dicteert en die zegt hoe het veiligheidsbeleid er moet uitzien. Ik geloof niet in die achterpoortjes en voor jongeren van 14 of 15 zullen er dus geen ernstige sancties komen, daar kan men nu al donder op zeggen.

piètre qualité.

Le ministre déclare, tout comme le PS, que la protection de la jeunesse agit efficacement dans 80% des cas. Or, par le passé, le ministre s'était déclaré favorable à l'élaboration d'une nouvelle loi.

Selon certains acteurs de terrain, la modernisation de la loi de 1965 a encore aggravé les choses.

En effet, le juge ne peut appliquer des peines de substitution mais, dans la pratique, les magistrats du parquet les appliquent et continueront dans cette voie. L'accord ne leur offre pas les moyens de développer graduellement des sanctions et d'infliger des sanctions sévères à de jeunes criminels responsables de faits graves. A l'heure actuelle, ce sont principalement des adolescents de 13 ou 14 ans qui font régner la terreur dans les rues.

Le ministre estime que le débat organisé en commission laisse la porte ouverte à d'autres pistes. Mais ces propos ne me convainquent guère: le PS dicte sa loi en la matière et aucune sanction sévère ne pourra être infligée aux adolescents de 15 et 16 ans.

Le ministre est d'avis que le dessaisissement n'est pas suffisamment appliqué en raison de la lourdeur de la procédure. En fait, on n'encourage pas les parquets à y avoir recours. Cette procédure ne doit pas non plus être suivie dans trois cas. La compétence des juges de la jeunesse est limitée. On ne leur donne pas les moyens pour agir. Il aurait fallu abaisser la majorité pénale et donner la possibilité aux juges de paix d'infliger des sanctions plus sévères.

J'ai l'impression que le centre d'Everberg n'a d'une prison que les apparences.

Wat de uithandengeving betreft, zegt u dat het momenteel een loodzware procedure is die veel te weinig wordt toegepast. Ik denk dat de redenen voor het weinig toepassen elders liggen. Men zet de parketten hier te weinig toe aan. Als men het werkelijk wil, zoals in Mechelen waar het de jongste jaren massaal is toegepast, heeft de uithandengeving ook resultaten. Op veel plaatsen wil men dat echter niet en heeft men bij de parketten om allerlei redenen de instructie om het niet te doen. Artikel 50, §2 voorziet in drie gevallen waarbij men zonder de ingewikkelde procedure van de psychiatrische verslagen en het sociaal maatschappelijk onderzoek jongeren toch uit handen kan geven, namelijk wanneer die zich onttrekken aan dergelijke onderzoeken, als zij heel zware misdaden begaan of in het geval van recidive. Men kan nu dus al perfect dossiers tegen jongeren uit handen geven.

Als u dit uitbreidt, is dat helemaal geen spectaculaire maatregel. Integendeel, het zal op het terrein nauwelijks iets veranderen. Het is ook nog niet zeker of de rechters dit daadwerkelijk zullen toepassen. Het blijft een verarming van hun bevoegdheid in de plaats van een versterking.

In het voorontwerp hebt u het ook over een blijk van onmacht tegenover persisterende delinquenten waardoor uitzonderingen nodig worden geacht, zoals de uithandengeving. Daarin verzet u zich nog tegen die uithandengeving door te zeggen dat dit een blijk van onmacht is; vandaag roept u dit uit als het reddingsmiddel. Dat is bijzonder tegenstrijdig. U geeft de jeugdrechter niet de stok achter de deur die hij nodig heeft en waardoor hij ook ten opzichte van jongeren enige vrees inboezemt. Het tegendeel is waar.

U zegt dat wijzelf voor meer uithandengeving hebben gepleit. Mijnheer de minister, wij hebben voor een verlaging van de strafrechterlijke meerderjarigheid gepleit, wat iets anders is. Wij waren op dat vlak trouwens niet alleen. U hebt daarvoor zelf bij de vorige verkiezingen gepleit. Het is trouwens ook mogelijk. Als dit nu al voor verkeersmisdrijven kan, kan dat ook voor andere zaken met eventueel omgekeerde uithandengeving. Wij hebben daarvoor echter niet gepleit om lichtere straffen te verkrijgen of om een gunstiger regime voor de zwaar criminele jongeren te creëren. Integendeel, dat was om hen zwaarder te kunnen straffen. U doet nu het omgekeerde. Degenen die nu uit handen worden gegeven, krijgen een gunstiger regime omdat zij in de federale jeugdinstellingen terechtkomen. Dat is de omgekeerde wereld. Wij wilden meer instrumenten aan de jeugdrechter geven. Wij wilden de 13-, 14- en 15- jarigen zwaarder straffen, zoals in de zaak-Mombaerts. Mijnheer de minister, u hebt op het juiste moment zeer mediatiek en sluw gereageerd door te zeggen dat men het parket zou aanzetten om beroep in de zaak-Mombaerts aan te tekenen. Ik denk dat u onderschat welke verontwaardiging deze zaak bij de bevolking heeft teweeggebracht. De bevolking neemt het niet dat de jeugdrechters zelf geen ernstige of zware sancties kunnen opleggen bij zware misdrijven. U voorziet daarin vandaag niet.

Mijnheer de minister, ik heb u ook een bijkomende vraag inzake de Everberg-wet gesteld. Ik heb de indruk dat Everberg in de toekomst een surrogaatgevangenis zal worden die zal dienen om de overbevolking en de problemen in de gevangenissen op te lossen en

L'ensemble de l'accord fait régresser la situation. Il n'y a guère de changements: les Wallons ont obtenu gain de cause et la terreur orchestrée par des dizaines de bandes continue de régner dans nos villes.

niet om de echte jeugdcriminelen ernstig aan te pakken. Ik heb de indruk dat een deel van het compromis, namelijk de tijdelijke Everberg-wet, die de voorlopige hechtenis regelde, zal wegvallen en dat 13-, 14- en 15-jarigen daarvoor niet meer in aanmerking zullen komen. Dat is een stap achteruit. Heel het akkoord van vorige vrijdag is een enorme stap achteruit ten opzichte van alle verwachtingen en hoop die bij de jeugdrechters en de parketmagistraten was gecreëerd. Er komt in de praktijk weinig verandering, weinig vernieuwing. Nogmaals, het is de PS, het is Ecolo, het zijn de Walen die hun slag hebben thuisgehaald, waardoor onze steden gecriminaliseerd en geterroriseerd zullen blijven door de tientallen bendes die daar momenteel de plak zwaaien.

Mijnheer de minister, u mag er donder op zeggen – wij zullen dat heel snel doen – dat wij de bevolking hierover ernstig zullen inlichten en dat dit een thema bij de volgende verkiezingen wordt, net zoals dat in Nederland het geval is geweest. In Nederland hadden zij reeds veel strengere mogelijkheden. Er zijn al 1.500 tot 1.600 gesloten opvangplaatsen. Hier zijn er 200 en voorziet u in een uitbreiding. Dat zullen misschien 50 plaatsen meer zijn, mijnheer de minister. Dat is slechts een klein deel van het aantal in Nederland. In Nederland zegt men bovendien dat er te weinig plaatsen zijn. Mijnheer de minister, ik kan u nu reeds garanderen dat uw oplossingen bij de bevolking niet in de smaak zullen vallen.

01.06 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het antwoord van de minister was interessant, als men tenminste tussen de regels probeert te lezen. Hij heeft eerst, en dat was de essentie van het antwoord, verwezen naar het regeerakkoord, waarin stond dat er geen nieuw jeugdrecht zou komen. Als er een kaakslag moest zijn voor het werk van de heer Maes, dan was dit er wel een die hard zal aankomen en de heer Maes misschien meer pijn zal doen dan de pijn die hij de afgelopen dagen heeft geleden. De minister van Justitie heeft gezegd dat er geen nieuw jeugdrecht komt, hoewel het discours tot zeer kort geleden dat was van het nieuwe jeugdrecht zoals het in het voorontwerp was neergeschreven. Dat is de essentie van het probleem.

Ingevolge l'axe rouge et vert, zoals het zaterdag in Le Soir stond, was het inderdaad onmogelijk om af te stappen van het jeugdbeschermingsmodel. Het staat bovendien lijnrecht tegenover het ontwerp dat men nu de doorverwijzing "nieuwe formule" van uithandengeving uitbreidt. De heer Maes had uitdrukkelijk gezegd dat dit niet kan en dat wij de jeugdrechters, in dit geval de uitgebreide jeugdrechtbank, de bevoegdheid moeten geven om de straffen uit te spreken van gemeen recht die nu door de correctionele rechtbank en door het Hof van Assisen worden uitgesproken.

Dit is de realiteit die eigenlijk zeer duidelijk tussen de regels blijkt uit het antwoord van de minister van Justitie. Het is eigenlijk nog kwalijker dan ik had gedacht, mijnheer de voorzitter. In die zin dat zelfs over het akkoord, dat in de Kern is bereikt, zeer duidelijk blijkt dat er opnieuw onenigheid bestaat tussen de minister van Justitie en, onder meer, mevrouw Onkelinx. Want wat zegt de minister van Justitie? Hij zegt dat er zeer zeker bijkomende federale gesloten instellingen komen. Wanneer hij dan het akkoord toelicht zegt hij dat men moet kijken of Everberg volstaat en dat, als het niet volstaat, er vrijwel zeker instellingen zullen moeten bijkomen. Dit is de ondertoon

01.06 Tony Van Parys (CD&V): Dans l'accord de gouvernement, il est stipulé qu'il n'y aurait pas de nouveau droit sanctionnel de la jeunesse, dit le ministre. C'est un camouflet pour M. Maes. Celui-ci voulait étendre les compétences du juge de la jeunesse; en contradiction avec l'avant-projet, le ministre élargit les possibilités de dessaisissement.

Selon Mme Onkelinx, Everberg est suffisant; selon le ministre de la Justice, ce n'est pas le cas. L'accord ne résout pas le problème: aussitôt après le comité ministériel restreint, un nouveau différend est apparu et on ne sait toujours pas si l'on va créer des institutions supplémentaires.

Dans *De Morgen* du 27 avril 2002, le ministre se demandait ce que feraient encore les libéraux dans ce gouvernement si les partenaires de la coalition ne soutenaient pas le droit sanctionnel de la jeunesse. Je me pose la même question.

van wat in het Kernkabinet is gebeurd. Mevrouw Onkelinx leidt daaruit af dat Everberg volstaat en dat er geen bijkomende instellingen komen. De minister van Justitie zegt dat Everberg niet zal volstaan en dat er dus wel bijkomende instellingen zullen moeten komen. Dat betekent eigenlijk, en dat is het problematische, dat er, ten eerste, van het ontwerp van de minister van Justitie niets overblijft, en, ten tweede, dat het akkoord het probleem helemaal niet oplost wegens het feit dat er onmiddellijk na het Kernkabinet van donderdagavond of vrijdagmorgen onenigheid blijkt. De minister zegt zelf dat de discussie niet beëindigd is en dat we in deze commissie daar nog zeer hard over zullen moeten discussiëren. We zijn terug naar af.

Ik vraag mij af wat de woorden van de minister van Justitie, die hij heeft uitgesproken in De Morgen van 27 april 2002, betekenen. Hij zegt dat, als de coalitiepartners het jeugdsanctierecht blijven boycotten, hij niet inziet wat de liberalen nog in de regering zitten te doen. Ik vraag het mij ook af.

01.07 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de minister, ik heb zeer aandachtig geluisterd naar uw toelichting. Ik denk dat de analyse die hier gemaakt is, dat de PS het laken naar zich toetrekt, correct is. De PS wou vasthouden aan het jeugdbeschermingsrecht en wou geen evenwichtig jeugdsanctierecht. Ik benadruk “evenwichtig jeugdsanctierecht”. Dit was uw concept. U zegt dat het niet in het regeerakkoord stond. Dit kan best zijn. Ik denk dat het, ten eerste, in uw veiligheidsplan stond en, ten tweede, in uw voorontwerp stond. U bent al een jaar hard aan het werken om dit voorontwerp, of hoe men het ook wil noemen, er door te krijgen. Het resultaat is nu – en de perceptie is minstens even belangrijk als de werkelijkheid – dat u het voor de buitenwereld niet gehaald hebt met uw voorontwerp van evenwichtig jeugdsanctierecht, waar, ik hoef het niet te beklemtonen, een grote meerderheid in deze commissie achter staat.

Wij hebben uw opvatting onderschreven, wij hebben herhaaldelijk gehoord dat dit een evenwichtig ontwerp was. Het stapt fundamenteel af van het concept jeugdbescherming. Dit concept was inderdaad al twintig jaar voorbijgestreefd. Uit de nota van de PS blijkt dat zij daaraan blijven vasthouden. Volgens hen ligt het altijd aan het milieu, het ligt altijd aan de sociale afkomst, het ligt aan de huisvesting, we moeten aan meer preventie doen. In uw ontwerp werd precies het hele gamma bestreken, met name de heropvoeding, de mogelijkheid tot alternatieve straffen die in dit soort zaken heel effectief kunnen zijn, herstelbemiddeling, taakstraffen, leerstraffen en de opsluiting in gesloten instellingen.

Dit is in een notendop uw ontwerp. Uw ontwerp brak met het concept van de jeugdbescherming. U zei dat we niet moesten discussiëren over symbolen. Mijnheer de minister, het zit hem precies in die symbolen. Het concept van de jeugdbescherming blijft overeind met de mogelijkheid tot de uithandengeving. Dit was het tweede breekpunt voor de PS. Zij wou alleen dat daaraan gesleuteld werd. Op die twee punten heeft de PS gelijk gehaald.

Ten derde, geen bijkomende instellingen. Mijnheer de minister, u hebt mij niet overtuigd. Ik heb gehoord wat mevrouw Onkelinx zegt en ik heb gehoord wat u voorgelezen hebt. U zegt dat er in het akkoord staat dat er specifieke plaatsen met dit doel zullen

01.07 Geert Bourgeois (VU&ID): Le PS s'accroche au droit de protection de la jeunesse et s'oppose à un droit sanctionnel de la jeunesse équilibré dont la mise en place figurait pourtant dans le plan de sécurité et dans l'avant-projet. Pour le grand public, cet avant-projet a échoué, bien que la commission au complet ait soutenu la proposition du ministre.

Le PS s'accroche à des principes dépassés en matière de protection de la jeunesse. L'enfermement en institutions fermées s'opposait en effet à ces principes. Le PS souhaitait que l'on ne touche qu'au dessaisissement et, là aussi, il a obtenu gain de cause.

Le ministre ne m'a pas convaincu quant à la création d'institutions supplémentaires. Des places spécifiques vont être ajoutées, apprenons-nous, mais il n'est pas dit explicitement que l'on va augmenter le nombre de places. Il n'existe pas de statistiques à ce sujet et l'estimation de 200 à 300 places est très imprécise.

Les moyens de mettre en œuvre les mesures annoncées font donc défaut. Nous déplorons que le projet équilibré initial ait évolué dans le sens de celui que nous connaissons aujourd'hui.

toegewezen worden. Er staat niet in dat er meer plaatsen zullen komen dan de voorziene plaatsen in Everberg. Met andere woorden, het huidige concept van Everberg met de voorhechtenis wordt verlaten en er zullen specifieke plaatsen komen voor gesloten instellingen. Er staat echter met geen woord in dat er bijkomende plaatsen zullen zijn.

Naar aanleiding van de rondvraag en de ervaring op het terrein zijn er volgens u 200 tot 300 plaatsen nodig. Dit is nattevingerwerk. Er zijn geen statistieken, dat heb ik eerder al beklemtoond. In Nederland bijvoorbeeld zijn er veel meer gesloten instellingen. Men gaat daar gradueel van gesloten instelling naar half open en open instelling. U zegt dat er 200 tot 300 plaatsen nodig zijn, de PS daarentegen vindt het uitgebreide Everberg met 50 plaatsen voldoende.

Mijnheer de minister, dit is geen ernstige middelenwetgeving. Daar zit het derde knelpunt. Er zullen onvoldoende middelen zijn. De hele heisa die er was rond al dan niet voldoende capaciteit, zal terugkomen. Ik begrijp dat de heer Maes heel ontgoocheld reageert. In De Standaard zegt hij dat hij zeer ontgoocheld is en geen verdere commentaar geeft. Vooraf zei hij al dat hij niet vasthoudt aan de letterlijke tekst van het voorontwerp, maar dat hij niet bereid is om een bocht van 180 graden te maken. Ik vind dat heel jammer, niet alleen voor de heer Maes maar ook voor het hele concept. Zeker aan Vlaamse kant stond er een kamerbrede meerderheid achter die visie en dat evenwichtige ontwerp.

Er zullen grote problemen ontstaan op de drie vlakken die ik geschetst heb. Ten eerste, er is het concept dat eigenlijk geen jeugdsanctierecht maar een jeugdbeschermingsrecht is. Ten tweede, de uithandengeving is een overwinning voor de PS. Ten derde, het is helemaal niet zeker dat er bijkomende instellingen komen. Ten vierde, u zult timingproblemen ondervinden. U was al een jaar bezig en nu moet u een volledige nieuwe wet uitschrijven. Mijn slotconclusie werd ook al gemaakt door commentatoren, de pers, politici en vroegere ministers van Justitie, met name dat in dit land er geen federaal beleid mogelijk is. Er is geen eenheid van visie en daarop blokkeert u. Uw voorzitter mag daarop nog vrije tribunes schrijven over de cultuur van de ontkenning, dit zal de VLD zuur opbreken, dit zal de VLD aangerekend worden.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: De vragen nrs. 7114 en 7256 van de heren Peter Vanvelthoven en Guy Hove worden naar een latere datum verschoven en de vraag nr. 7224 van mevrouw Els Van Weert wordt ingetrokken.

A la demande de son auteur, la question n° 7241 de Mme Anne Barzin est reportée à une date ultérieure.

02 Vraag van de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "het vernietigend vonnis over sommige experts in het dossier van het college Saint-Pierre" (nr. 7255)

02 Question de M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le jugement accablant pour certains experts dans l'affaire du Collège Saint-Pierre" (n° 7255)

02.01 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het proces naar aanleiding van het dossier over het college St.-Pierre heeft heel wat stof doen opwaaien. Het heeft

02.01 Tony Van Parys (CD&V): Au cours du procès très médiatisé du Collège Saint-Pierre, qui a

ook heel veel emoties losgeweekt. Toen we kennis konden nemen van het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel moesten we vaststellen dat er eigenlijk een bijzonder zware veroordeling was uitgesproken over bepaalde deskundigen die in het dossier opgetreden zijn, deskundigen die de betrokken kinderen hebben onderzocht. Uit het vonnis bleek dat bepaalde experts een bijzonder nefaste rol hebben gespeeld in het dossier. Dat heeft trouwens in grote mate de heisa rond het dossier veroorzaakt. In plaats van wonden te helen heeft men wonden geslagen. De deskundigen hebben immers, in plaats van het probleem te objectiveren, zowel de kinderen als de ouders gesterkt in bepaalde hypothesen die nadien wetenschappelijk onjuist bleken te zijn. Ik meen dus dat de experts niet alleen een enorme deontologische verantwoordelijkheid dragen wat de onafhankelijkheid van experts betreft, maar veel meer nog wat het humanitaire vlak betreft, doordat zij de rustbrengende functie die zij wetenschappelijk gezien moesten vervullen helemaal niet vervuld hebben. Zij hebben mensen tegen elkaar opgezet, met alle gevolgen van dien.

Ik overdrijf niet. In de conclusies en in het vonnis zegt de rechtbank van eerste aanleg te Brussel in niet mis te verstane bewoordingen en ik citeer uit het vonnis: "...que le procès dit du Collège St-Pierre, avec tous ses prolongements judiciaires et extrajudiciaires et son retentissement médiatique, est avant tout celui de la validité des rapports d'expertise psychologique des enfants, de la crédibilité, non seulement des enfants mais des rapports sur les enfants, c'est celui du choix et de l'indépendance des experts désignés, celui de leur probité intellectuelle, de leur sens des responsabilités et de leur compétence".

Ik denk dat er weinig vonnissen geveld zijn die zo duidelijk en zo expliciet de handelwijze van bepaalde experts veroordelen.

Mijnheer de minister, mijn vragen luiden als volgt. Ten eerste, kunnen dergelijke experts ooit nog voor het parket of voor de gerechtelijke instanties optreden? De vraag stellen is ze beantwoorden. Ik denk dat het onverantwoord zou zijn indien men dat zou toelaten. Ten tweede, welke initiatieven gaat u nemen om de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de experts te garanderen? Komen er uitvoeringsbesluiten die deze kwaliteit en deze onafhankelijkheid opleggen?

Mijnheer de minister, u weet wellicht dat er een ontwerp van koninklijk besluit bestond, in uitvoering van artikel 991 van het Gerechtelijk Wetboek, waarover advies gevraagd werd aan de Raad van State. De Raad van State heeft terzake een kritisch advies uitgebracht op 31 mei 1999 maar dat heeft nog steeds niet geresulteerd in een nieuw koninklijk besluit of in een ontwerp van koninklijk besluit dat die problematiek moet regelen.

Ten derde, komt er een vergoedingsstelsel dat het aanstellen van kwaliteitsdeskundigen mogelijk maakt? Natuurlijk heeft de kwaliteit van de experts en van de expertises ook te maken met hun vergoeding. Ik vrees dat we met de huidige vergoeding zeer moeilijk kwaliteitsmensen ter beschikking kunnen stellen. We moeten daarvoor zeer zeker in de nodige kredieten voorzien in de begroting van justitie.

suscité un vif émoi, certains experts ont joué un rôle négatif. Le tribunal de première instance de Bruxelles a clairement remis en question la fiabilité des rapports ainsi que celle des experts.

Le parquet pourra-t-il encore faire appel à de tels experts? Dans l'affirmative, cela ne serait-il pas irresponsable? Quelles initiatives le ministre compte-t-il prendre en vue de garantir la qualité et l'indépendance des experts? Des arrêtés d'exécution imposeront-ils ces critères de qualité et d'indépendance? Un système d'indemnité sera-t-il prévu permettant la désignation d'experts compétents?

02.02 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, collega Van Parys, gelet op de verhitte debatten, de uitgesproken mediatisering en de recentheid van de uitspraak in de door u aangehaalde concrete zaak, wil ik op voorhand benadrukken dat mijn antwoord wordt gekenmerkt door het gebruik van algemene termen en dat het dus zeker niet als beoordelend mag worden aanzien in het licht van het uitgesproken vonnis in de zaak van het College Saint-Pierre.

In het strafdossier gebeurt de aanstelling van een gerechtsdeskundige hetzij door het Openbaar Ministerie, hetzij door de onderzoeksrechter, hetzij door de rechter ten gronde, al naargelang van de aard van de zaak. In verband met deze aanstelling heeft de minister van Justitie geen inspraak en zulks heeft hij al helemaal niet in verband met de deskundige die door de partijen zelf wordt geraadpleegd. Dergelijke deskundigen zijn aanwezig in de vermelde zaak. De gerechtelijke instanties hebben evenmin vat op de laatste soort van deskundigen waarbij het gezegde “wiens brood men eet, diens woord men spreekt” – in dit geval “schrijft” – kan worden toegepast. De beoordeling van de prestaties van een gerechtelijk aangestelde deskundige dient door de gerechtelijke instanties te worden ingeschat. Het is geen gemakkelijke opgave, want in de praktijk worden weinig flagrante onregelmatigheden of gevallen waar de deskundige de bal volledig mislaat, vastgesteld. Het gaat veelal om vaststellingen waarbij de deskundige de voorliggende gegevens van de zaak verkeerd heeft geïnterpreteerd, wat hem of haar op zijn of haar expertiseterrein niet noodzakelijk onbekwaam maakt. Deze problematiek werd opgenomen in het wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek inzake de rechtspleging, met de bedoeling de werkwijze van de aanstelling van deskundigen, die in de meeste rechtbanken in de praktijk grotendeels op dezelfde wijze verloopt met enkele afwijkende nuances, te ordenen en volledig eenvormig te maken. Het wetsontwerp werd voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

In de aangepaste artikelen 962 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek wordt voorzien in een stelsel van aanstelling van deskundigen via de samenstelling van officiële, zowel voor de rechter als voor de partijen bindende, lijsten waarvan de samenstelling en de aanpassing bij koninklijk besluit zullen worden bepaald. In het kader van het nieuwe stelsel zal de rechter onmiddellijk en actief kunnen ingrijpen inzake het verloop van en eventuele onregelmatigheden in het kader van het gerechtelijk onderzoek.

In verband met de vergoeding van de strafrechtelijke deskundigen lijkt het me onevident te redeneren dat een hogere vergoeding het toelaat om betere deskundigen aan te trekken. Het is echter een budgettaire kwestie en voor het ogenblik is er in dit verband geen ruimte om discussies toe te laten omtrent de huidige vergoedingsregeling, bepaald in het koninklijk besluit van 28 december 1950 betreffende het tarief in strafzaken en het ministerieel besluit van 11 juni 1999 tot vaststelling van de honoraria.

Ik heb het advies van de Raad van State met belangstelling gelezen. Het is van doorslaggevend belang geweest voor de wijzigingen die men in het Gerechtelijk Wetboek heeft aangebracht. Er moet zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de adviezen die hierin zijn verleend. Het is echter duidelijk dat men aan de rechter niet tegelijkertijd de mogelijkheid kon geven om actief tussenbeide te

02.02 **Marc Verwilghen**, ministre: Je puis donner une réponse générale qui ne contient pas une appréciation de la décision.

Dans les dossiers pénaux, le ministre de la Justice n'a pas voix au chapitre en ce qui concerne la désignation d'experts. Ni le ministre ni la justice n'ont de prise sur les experts consultés par une autre partie. En pratique, on constate peu d'irrégularités. Il s'agit le plus souvent d'erreurs d'interprétation qui ne permettent pas encore de conclure à l'incompétence d'un expert.

Pour régler et uniformiser la nomination des experts, ce problème a été repris dans le projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la procédure, qui a été soumis pour avis au Conseil d'Etat. Ce projet de loi règle la nomination d'experts par le biais de listes officielles contraignantes, tant pour les juges que pour les parties, établies par arrêté royal. Dans ce nouveau système, le juge pourra intervenir activement dans la constatation d'irrégularités. Une meilleure rétribution permettra d'attirer de meilleurs experts mais aucune marge n'est actuellement disponible à cet effet. Le système actuel d'indemnisation est régi par l'arrêté royal du 28 décembre 1950 et l'arrêté ministériel du 11 juin 1999.

J'ai lu avec intérêt l'avis du Conseil d'Etat mais il est évident que le juge doit pouvoir intervenir directement dans la procédure. Tant que cela n'est pas possible, un arrêté royal n'aura aucune raison d'être.

komen in de loop van het deskundig onderzoek om de termijnen gerespecteerd te zien en om de onregelmatigheden snel te beslechten. Het had dus geen zin om het koninklijk besluit zelfs na wijziging te laten indienen. We proberen het nu in een volledig concept te gieten.

02.03 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de minister, ik heb toch enkele opmerkingen terzake. Ik vind dat u op basis van het vonnis van de rechtbanken initiatieven moet nemen opdat de experts, waarvan sprake in het vonnis, nooit meer door de gerechtelijke instanties kunnen worden aangesteld. Het vonnis is zo duidelijk, expliciet en vernietigend en het heeft zoveel menselijke gevolgen gehad en zoveel menselijke wonden geslagen dat zulks niet meer kan. De onwetenschappelijkheid, het feit dat men zijn werk niet heeft gedaan, het feit dat men tegen bepaalde wetenschappelijke vaststellingen in uitspraak heeft gedaan, mag niet worden toegestaan. Het heeft mensen, kinderen en ouders kapot gemaakt en dat is ontoelaatbaar.

Ten tweede, wat het probleem ten gronde betreft neem ik nota van het feit dat via het wetsontwerp tot wijziging van het gerechtelijk wetboek, nu inderdaad de normen zullen worden bepaald waaraan de experts zullen moeten voldoen. Ik hoop echter dat men er zal in slagen om dat tijdig te doen, want het is een enorm belangrijk probleem.

Ten derde, voor de tweede keer vandaag stellen wij vast – neemt u mij niet kwalijk, maar wij hadden het voorspeld – dat het budget verhindert dat een beleid wordt gevoerd met betrekking tot een aantal belangrijke punten. Inderdaad, inzake het penitentiair beleid blijkt dat het budget het niet mogelijk maakt om ten aanzien van de cipiers te doen wat men zou moeten doen. Vandaar dat de minister van Justitie – wellicht gedeeltelijk terecht – de aanwezigheid vordert van de minister van Begroting. Het budget is te beperkt en het gevolg is dat het penitentiair beleid geblokkeerd is.

Volgens de minister is het op budgettair vlak niet mogelijk om de vergoedingen dermate aan te passen dat goede goede deskundigen kunnen worden aangetrokken. Het ware bijgevolg beter geweest mocht de meerderheid, ook de VLD, de motie die wij destijds indienden, hebben gesteund. Immers, thans blijkt nogmaals op welke wijze het gebrek aan middelen zeer kwalijke gevolgen heeft op het terrein.

02.04 Minister Marc Verwilghen: Mijnheer de voorzitter, ik heb inlichtingen gevraagd naar aanleiding van het vonnis van de correctionele rechtbank van Brussel. Inmiddels vernam ik op informele wijze – ik wacht echter op de formele bevestiging – dat de passus vooral betrekking heeft op een aantal adviezen en expertiseverslagen die werden ingediend door experts aangesteld door de partijen, maar niet door de onderzoekster of het Openbaar Ministerie.

Vanzelfsprekend kunnen personen die zich daaraan hebben bezondigd, niet in aanmerking komen om gerechtelijke opdrachten te vervullen. Evenmin komen in aanmerking personen die in een gerechtelijke opdracht zouden hebben gefaald.

02.03 Tony Van Parys (CD&V): Le verdict était à ce point accablant pour les experts que le ministre devait absolument prendre des initiatives afin que ces experts ne puissent plus jamais travailler pour la justice. Leurs prestations ont été à ce point déplorables et non scientifiques que bon nombre de parents et d'enfants ont été meurtris. C'est inadmissible.

J'espère que le projet de loi en matière d'élaboration de normes pour les experts judiciaires verra rapidement le jour. C'est absolument indispensable. Je crains seulement qu'une fois de plus, des restrictions budgétaires ne mettent des bâtons dans les roues, comme pour la politique pénitentiaire. Si les moyens sont insuffisants, il est évident qu'on ne pourra s'adjoindre la collaboration d'experts compétents.

02.04 Marc Verwilghen, ministre: Ce passage porte principalement sur les experts désignés par les parties au procès. Des personnes qui se sont livrées à ce genre de pratiques ne peuvent en effet se voir confier des missions judiciaires.

Si les experts ne peuvent être décemment rémunérés, il est difficile d'attirer les meilleurs d'entre eux, ce qui est inacceptable.

Naar aanleiding van de budgetbespreking zullen wij ongetwijfeld aandacht besteden aan de gerechtskosten die de sterkst stijgende post uitmaakte in de begroting. Daaruit zal men kunnen afleiden dat het zogenaamd aangekondigde faillissement van dit deel van de gerechtskosten niet overeenstemt met de realiteit, aangezien op het vlak van het budget die supplementaire inspanning werd geleverd.

Dat is nog wat anders dan de ministeriële en koninklijke besluiten. In geval men die aanpassing doet, zal men moeten zien welke gevolgen dit zal hebben op het terrein. Het spreekt voor zich dat wanneer men zijn deskundigen niet op een aanvaardbare wijze kan honoreren, men niet de kans zal krijgen om een beroep te doen op de besten onder hen. En dat is iets wat niet kan.

02.05 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik begrijp dat de minister het vonnis niet heeft doorgenomen, maar ik nodig hem of zijn medewerkers uit dit alsnog te doen. Het is perfect mogelijk dat experts die door partijen worden aangeduid ook optreden voor een parket of een rechtbank. Welnu, op basis van de bepalingen van het vonnis zijn die personen daartoe onwaardig. Ik heb slechts één passage gelezen, maar ik kan in dat verband overvloedig citeren. Zelden maakte ik het in mijn loopbaan als advocaat mee dat een rechtbank zich op dergelijke wijze uitspreekt over de experts. Dit is geen verwijt ten opzichte van de rechtbank. De rechtbank heeft terzake een zeer belangrijke verantwoordelijkheid genomen en volgens mij terecht omwille van het menselijk leed dat werd aangericht aan de personen, waaronder kinderen en ouders, die in dit dossier om de een of andere reden betrokken partij waren.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 12.20 uur.
La réunion publique de commission est levée à 12.20 heures.*

02.05 Tony Van Parys (CD&V): Il s'agit également d'experts qui remplissent des missions pour les tribunaux. Ces personnes sont indignes de ce type de missions. C'est à juste titre que le tribunal a pris ses responsabilités en la matière.